

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2015-10-20
Besvaras senast
2015-11-11

Till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:78 Stöd till mänskliga rättigheter och demokratisering i Irak

Nyheter från Irak har varit allt annat än positiva det senaste året. Efter det USA-ledda och folkrättsvidriga anfallet mot Irak 2003 har landet präglats av våld och motsättningar. Men vi har under de senaste åren kunnat se hur våldet eskalerat ytterligare och spridit sig till allt större delar av landet. Över 10 000 civila beräknas ha dödats bara i år.

De militära framgångarna för IS/Daesh har drivit miljoner på flykt. Från de provinser som nu kontrolleras av IS/Daesh kommer dagliga rapporter om systematiska och mycket grova övergrepp. Längs de militära frontlinjerna som skär genom landet kommer civila i kläm.

Våldet drabbar alla delar av det irakiska samhället. Men vi kan se att kurder (i synnerhet yazidier), turkmener, assyrier och andra minoriteter drabbas särskilt och attackerades bara på grund av sin etnicitet och/eller sin religion. Våldet tar sig olika uttryck och drabbar män och kvinnor i olika utsträckning. Flickor och kvinnor utsätts för ett omfattande och grovt våld, och i spåren av de militära framgångarna för IS/Daesh har flickor och kvinnor i stor omfattning blivit offer för människohandel, tvångsäktenskap och rent slaveri. Hbtq-personer tillhör dessutom en av de värst drabbade grupperna. Bland annat har IS/Daesh genomfört ett flertal spektakulära avrättningar av personer som utpekats som hbtq-personer.

Irak präglas fortfarande av sviterna av USA:s anfällsrig 2003, av grannländers destruktiva inblandning i Irak och av att de regeringar som efterföljt ockupationen drivit en sekteristisk politik där olika grupper i det irakiska samhället ställts mot varandra.

Den irakiska premiärministern Nuri Al-Maliki, som styrde landet mellan 2006 och 2014, valde en väg av splittring och sekterism. I synnerhet många sunniaraber upplevde sig missgynnade och förfördelade under al-Malikis styre. Samtidigt har anhängare till det gamla Baathpartiet bidat sin tid och förberett sig för att slå tillbaka. Härigenom skapades ett utrymme för IS/Daesh att snabbt kunna växa sig starka.

Ska utvecklingen i Irak vändas måste regeringen i Bagdad visa i ord och handling att man är en regering för hela landet. Efter decennier av våld, auktoritärt styre och interna motsättningar behövs ett nytt ledarskap och

reformer som kan leda till försoning och samling. Den djupt destruktiva sekterismen måste brytas.

I juli började folkliga och fredliga protester att sprida sig över Irak. Polisens dödsjutning av en ung aktivist i Basra och elbrist utlöste demonstrationerna. Men grundorsaken var ett starkt folkligt missnöje med landets politiska system, där makt fördelats utifrån etnicitet och religion och där folkets möjligheter att påverka begränsats kraftigt. I spåren av sjunkande oljepris har dessutom många irakier tvingats in i fattigdom.

I Bagdad har demonstrationerna samlat upp mot 80 000 personer fredag efter fredag. Men demonstrationer har förekommit i alla delar av Irak som inte kontrolleras av IS/Daesh. Demonstrationerna har dominerats av unga, men samlat män och kvinnor från alla olika etniska och religiösa grupper i Irak. Vid flera tillfällen har demonstrationerna attackerats av väpnade miliser.

Irak:s premiärminister Haider al-Abadi besvarade protesterna med att presentera tre paket av reformer. Flera av de förslagna reformerna går i rätt riktning och öppnar upp för en civil och sekulär irakisk stat utan dagens sekteristiska maktindelning.

De omfattande folkliga protesterna i Irak och al-Abadis reformpaket inger för första gången på många år ett visst hopp. Om hoppet ska infrias kommer på många sätt att avgöras av hur omvärlden agerar.

Jag vill därför fråga utrikesminister Margot Wallström:

1. Vilka initiativ avser utrikesministern att ta för att Sverige som enskilt land, såväl som medlem i EU och FN, ska stödja reformarbetet i Irak och försöken att bygga en civil och sekulär irakisk stat?
2. Vilka initiativ avser utrikesministern att ta för att Sverige som enskilt land, såväl som medlem i EU och FN, ska se till att säkerheten och mötesfriheten garanteras de irakier som nu demonstrerar för förändring och reformer?

.....

Hans Linde (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors